

TELEGRAMA EUL ROMAN.

Телеграфъ е съдържан във същността на Съобщението. — Препознава се, че съдържанието е същото като във Съобщението за съдържанието на телеграфа. — Телеграфъ е съдържан във същността на Съобщението за съдържанието на телеграфа.

N° 83.

СІВІІ. 18. Октомври. 1862.

АНДЛОХ.

Членъ № 83. от 18. октомври 1862 г. е съдържан във същността на Съобщението за съдържанието на телеграфа.

Императоръ се пълтески да има във същността на Съобщението за съдържанието на телеграфа.

Sibiu 15 Octom. Suntemu ânca în dilele acelea, care facu începutu anului scolasticu in institutulu nostru diecesanu pedagogico-teologicu; de aceea ne si simtimu indetorati, facia cu cei ce se intereseaza de acestu institutu, de a face unu micu raportu despre elu.

Precum amu amintit u in numerulu 81 alu fõei noastre, prelegerile in Institutu s'au inceputu in 8 Octom. c. v., eara eri s'au facutu rugatiune in Biserica, in comunu decatra profsori si elevi, prin carea s'au cerutu darulu si ajutoriulu lui Dumnedieu si pentru anulu de invatiatura, cesta înainte. — Numerulu elevilor peste totu suie la 84; dintre carii, ascultatori de Pedagogia suntu 18, clerici in anulu dintaiu 19 si clerici in anulu alu doilea 47. — In anulu viitoriu, vrendu D-dieu, vomu avea unu cursu de Pedagogia de doi ani si unu cursu de Teologia de trei ani. Spre sfersitulu acesta s'au facutu dispositiui anca din anulu acesta, intogmnduse adeca unu planu de invatiamentu, dupa care ascultatorii de Pedagogia, primiti acumu, in anulu viitoriu voru intr'alu doilea cursu de pedagogia, eara cu clericii deacumu din anulu alu doilea se va completá in anulu viitoriu alu treilea anu de Teologia.

Înmultirea si respective completarea aceasta a cursurilor de invatiatura in institutulu diecesanu este o fapta, ce ne aduce de nou aminte devis'a Archiereului nostru:

Inainte! — Noi nu ne indoim, că totu insulu, carele precepe devis'a aceasta si carele crede in progresu si doresce progresu, nu va salutá cu bucuria noulu planu de invatiamentu, ce s'au facutu in institutulu nostru.

Dee Damnedieu, că intenitinea nobila, din carea se vede a fi esitu si planulu acesta - intenitinea adeca de a apropiá institutulu diecesanu totu mai multu de starea, din carea se poata carespunde deplinu chiamarei sale, sa-si aiba esfertul dorit!

Sibiu 17 Octom. In Nr. 81 alu „Telegr. rom.“ in partasiramu si noi dupa „Herm. Zeit.“ telegramulu din Gherl'a in privint'a transferarei D. Asesoru Sipotariu la Deesiu spre pedepsa pentru apararea Diplomei din Octom. si instructiunei, amu adaosu inse totuodata, ca nu credemu scirei aceieia, si nu ne amu insielatu, ca-ci „Wien.-Zeit.“ dechira acésta scire, care altmintrea a facutu mare sensatiuna pretutindinea, de nedrepta. Jurnalele din Vien'a descriu starea lucrului precum urmese: Asesorulu Sipotariu a fostu negresit u in calea disciplinaria transpusu, inse caus'a se enara in modulu urmatoriu: Sipotariu avea se fungese că asesoru judecatorescu la o pertractare finale, in care a fostu se se tractese asupra unui inculpatu romanu. Pertractarea a fostu se se tienu in limb'a magiara. Scurtu nante de acésta, pareca o dñ mai nante, a facutu Sipotariu atentu pe presiedintele judecatorescu ca inculpatulu este romanu si pentru aceea pertractarea are se se faca in limb'a romanesca. Presiedintele se arata aplecatu si pofti pre procurorulu statului la sine, că se se intielégă cu densulu. Acesta inse observa ca actele suntu in limb'a magiara, ca elu insusi a pregatit u incusa in limb'a magiara si pentru aceea pentru densulu aru fi o greutate a face in directiunea acésta vreo schimbare. Elu inse se arata gata dupa tienera incusei magaresci a lasa se urmese o traducere romanésca. In modulu acesta avea se se faca pertractarea finale. In diao prefisita era unu numeru mare de magiari si romani in sal'a judecatorésca, că se fia fatia la pertractare, poate ca au fostu si curiosi se vâda urmarile, ca-ci se facuse svonu ca unu asesoru a protestatu in contr'a limbei, si ca o asemene dechiaratiune va urma si in siedint'a publica.

Pertractarea incep. Acuma se redica Sipotariu celu ce siedea la tabl'a judecatorésca si dechira sub provocare la instructiunea provisoria pentru comitele municipale, ca dupa ce acusatulu este romanu, are ase tiené pertractarea finale

in acésta limba, ca-ci din contra ea este nulla. Asupru acestui protestu publicu din partea unui membru alu decidorului judeciu, intreba presiedintele din nou pe inculpatu, déca cere elu că pertractarea se se duca in limb'a romanésca, la care acest'a a respunsu, ca lui este totu atata, in care limb'a se va pertracta asupra lui, numai se sfarsiesca curendu. Cu acésta dechiaratiune a inculpatului Sipotariu nu sa multiemitu, ei a parasit u sal'a de judecata. E de priceputu ca acésta causa a facutu sensatiune mare.

Este de insemnatu ca §. 71 alu ordinei municipale provisorie dispune, ca pertractarile finali orali, darea afara a decisiunei si motivele au se se faca in limb'a maicei inculpatului. Dupa ce inse sa dechiaratu inculpatulu, ca elu se invoesce, că pertractarile se se faca in limb'a magiara, se pare ca saru fi facutu destulu spiritului prescriseloru (?) si pe tota intempliera defectulu nu aru fi fostu asia de esentiale, că din elu se resultese o nulitate si că o astfelu de pasire a unui membru judecatorescu se apara că rectificata.

Casul sa relationatu la dicasteriele mai inalte, si din partea gubernului regescu transilvanu, sa dispusu oficiós'a stramutare a Asesorului judecatorescu, care in nationalulu hiperselu a lueratu in contra disciplinei. Aceasta decisiune a urmatu sub 6 Sept. (c. n.) era siedint'a comitetului municipal alu Comitatului Dabacei, precum se scio sa tienutu in 25 Sept. Unu necsu causalu nu esista dora in tre aceste ambe fapte. De altele decisiunea regescului gubernu nu are inca tari a dreptului siindu ca Sipotariu a luat recursu la Cancelari'a aulica, dela care atarna finala decisiune. Noi precat u potutu intielege aceasta intempliera pe drumu privatu, e cam asemenea cu cea descrisa. Numai atata aru fi de adaugatu, ca dupa ce si alu doilea Asesoru romanu au parasit u sal'a totu din caus'a acésta, pertractarea sa tienutu pre urma in limb'a romana, ce aru dovedi ca astfelu saru fi potutu tiene si mai nante, că se nu se dea ansa la urmari amaratoare, ca-ci, invoirea inculpatului ca caus'a lui se se pertractese in limb'a magiara, de care avemu inse causa a ne indoí, dupa parereanóstra nu e datatoria de mesura, pentru ca elu usioru se invoesce eu ceea ce vréu Domnii cugetendu ca va potea scapa mai usioru. Cu acésta inse nu vremu se dicem ca D. Sipotariu a facutu bine, ca au parasit u sal'a, ca-ci era si alt'a cale pe care se mérga pote mai siguru si mai legalu, nici nu putem aproba purtarea acelora, carii au adusu caus'a acésta cu apararea diplomei din Octombrie in coneysiune, inse totusi ni saru parea, ca mutarea unui amplioatu dela unu postu la altulu penalmente este un'a dintre cele mai grele pedepse mai vertosu in privint'a morala, si amu dori ca se se poata complaná fara vatamarea vadiei morali a Domnului Sipotariu, cu atata mai multu cu catu Instructiunea, pe carea sa resimutu D. Sipotariu, porunceste tienerea pertractarii finali in limb'a inculpatului.

Ci b i i ѿ 16 Octom: Афъльтъ мн „Вотсф.“ връзториъл артиклъ: Репрезентациона национална ръмънештъ ши а унверситетъл национална съсещтъ дп Трансильвания а афлатъ, прекъмбъ азимъ, солдатъ лоръ. Маистратеа Са дунърътъл а притълъла къпштийцъ дунестътъ оаре манифестациона а лоидътъл атвелоръ национална ши а аплаидатъ пропосидътъ Капчелареи авлие трансильване дп привийца компанеръ фитореи дисте трансильване по база донцелоръ пропизчите дин атвеле пърдъ.

Де ши конклусионе атвелоръ ръспакъръ се тишъл дун'о дирекциона, тотъшъ есте дп къпринъл лоръ о диферинъ есенциалъ. Дп респакъл а репрезентациона унверситетъл национална съсещтъ се атинге еспресъ „26 Феврари“ дп време че ла петиция на ръмънилоръ се провокъ пътai ла лецие фундаменталъ песте totъ. Ачеаста диферинъ, де ши есте

Фоарте обсервавăль, нă аре лисъ політікъ саў констітуціонал фрэпть лисътътате, чи пътнай хронологікъ. Къчъ лн време че лн репрезентациія сасілоръ се провоўкала 26 Февралі, нă пътнай петіціонеле ротъпілоръ къпринде астфелів де релациіні, фіндъ къ еле дінтр'о парте аў фостъ комплесе ші аштерните лнтрюпъ тімпъ, лн каре констітуціяне din Февр. лнкъ нă есіста, ёрь din алта парте аў фостъ конкеяте ші аштерните din мотіве къ тутъї спесіале, аша п. е. асъпра репонстраціяне гъвернілзі трансільванъ де маў наінте базате не артіклыл de вітіе лн контра конкіемърій діетеi. Ші дыпъ че респінсіріе се конформезе дыпъ къпрісвалъ адреселоръ, се декіаръ de cine лисъті амінтіта діференцъ.

Есте de лнсемнатъ, къ респінсілъ лнтръратълъ ла репрезентациіяне сасілоръ ёрьші есте віпъ актъ пемезіатъ лнтрътескъ, лн каре 26 Февралі афъ о сервътореаскъ репкоасчере.“

„Lloydълві пестанъ“ се скріе din Vienna къ датѣ din 21 Октом. к. п. тутъ лн прівінца ачеаста үрътоареле: Токмай прімескъ о лнтрътъшіре демінъ de апредзіре лн прівінца петіціонелоръ ротъпілоръ din Apdealъ кътъ Maiestatea Ca, а къроръ респінсія сева да лн че лн скрітъ тімпъ. Оаменій ворбескъ деспре репрезентациіонеле ротъпілоръ ші лнкъ тут одать къ ачеа а віверсітъдії націонале съсешті. Стареа лнкълві е үрътоаре: Не стаў лнainte дозе петіціоні але ротъпілоръ, каре аў орігіна са лн тілъ діферіте тімпърі, лнты а петіціоне са аштернітъ лнкъ лн Дечембрэ 1860, фъръ ка пъпъ актма съ фіе үрматъ ла ea врэпъ ръспінсія, а даръ ce dateze чева din Отомбрэ саў Ноембрэ 1861. Аша даръ чеа дінты ю ва фі актші de доi, ёрь чеа de пре үръ токмай de віпъ анъ. Дыпъ че лн апълъ 1860 диплома din Октомбрэ а прегътітъ камеа віні тілкърі політіче маў лівере, са конкіемътъ, прекътъ не пътнай адъче амінте, ла Сівілъ о адънапе констътътоаре din ротъні маў потабілі, Лай ші преодій, каре саў окъпатъ къ консултареа інтереселоръ ші допіндуалоръ ротъпілоръ ші ачесте de пре үръ леа денесія пе трептеле тропълві лн форма de петіціоне. Ачеаста петіціоне есте даръ комплесъ наінте de 26 Февралі ші астфелів лнкъ нă аў пътнай съ іа прівінца ла ачеаста. Ea лисъ а ретасъ не со-котігъ лн капчеларія авлікъ трансільванъ. Adънапе ачеаста а Сівілъ а денсітъ віпъ комітетъ, каре а фостъ лнсърчинатъ къ үръмаре афачерілоръ націонале. Фіндъ къ лн үръта дечісіоне рецешті din 11 Септембрэ ера съ се конкіемъ діета трансільванъ, се възъ рецескъ гъвернъ арделенескъ de атвічі лндренатъ а лндрента съвтъ 3 Октомбрэ о прѣтмітъ репрезентациіоне кътъ Maiestatea Ca, лн каре са репонстратъ лн контра конкіемърій діетеi трансільване, ші къ провокаре ла арт. de леце I. din апълъ 1848 се лнфъцошъ вівіеа Ардеалълві къ Болгарія ші віта трансільванъ-вівіеаскъ діетъ ка сінгъръ легаль. Ачеста репрезентациіоне а гъвернълві а датѣ Комітетълві ротъпілоръ ась, а лндрента асъпра ei o петіціоне скрітъ лн фавоареа діеті трансільване. Ачеаста ретасъ ёрьші зъкъндъ, пъпъ че лн фіе репрезентациіоне сасілоръ dedъ импълсія (лисъ пътнай лнкътъ се чере о респінсіоне токмай ла петіціонеа лоръ, ші лнкътъ се адъсе лнпнайтъ ла Капчеларія къ ші ротъні аў датѣ репрезентациіоне ші петіціоне лоіале ші нă саўлгатъ пъпъ актма лн пічі o концидераціоне R.) а селья лн пертрактаре респінсіонеа ла амвеле петіціоне тутъ одать къ а сасілоръ. Капчеларія авлікъ трансільванъ а ші аштернітъ проіектълъ de респінсія Maiestatei Сале. (Ба прекътъ сънтемъ лнформація а үрматъ ші респінсілъ Maiestatei Сале ші афъндъсе лн Капчеларія авлікъ трансільванъ ва ёші кътъ къръндъ ла пъвлічітате. R.) — Респінсілъ ва фаче съвтъ дателе релациіні лн Трансільвания таре атенціоне.

De pre Apoiu, Petrosanu 1-ia Octombrie 1862.

Suntu unele casuri care nu suferu pre omu se'si intendâ condeiu spre descrierea abusuriloru candu ii colcaie anim'a din lips'a lamuritelorу detaiuri, — si pentru unele 'su cu totulu grosolane, si multu stricacióse, — e silitu ale dă in publicitate si mai тărdiu. —

Tocma in асемінеа casuri eramу si eu in lunile astea cu esi-rea in publicitate a Iсторіеи ce urmedie, — de aceea On. Redactiune este rogată cu totu respectulu a dă locu acestei descrieri si acumu mai тărdiu in multu pretiuitulu năstru Jurnalul „Telegrafulu Romanu.“

In Nru 15-alu „Amicului Scólei“ D. Corespondente G. Juonet-te intrunu refusu dtto. Campeni 14 Aprilie a. c. intréb'a insiuntindului Gimnasiu romanescu in muntii nostrii apuseni intr'altele dice ca „Zlag-n'a cu Satele invecinate aru fi vîndutu oblegatiunile imprumutului de statu, nesciendu, seu nevrandu barbatii acelor'a ale folosi,“ —

D. Corespondinte! nu voi neci unu amestecu in aceea Corespondentia cu alui F. P. de aceea; noli me tangere; — ce se atinge insă de vîndiarea obligatiunelor imprumutului de statu e adevăru, ba foarte

adevaru, nu insă preste totu ce ai disu 'mi tienu de datorintia daru de si nu'su acumu locuitoriu in Zlag-n'a, totusi că nascutu de acolo, si deodată vecinulu celu mai d'aproape, căruemi suntu binecunoscute ratacirile pre cari purcedu unii — nu in se toti — din acelu oraslu, dela cari precat de multu bine se aru asteptă, pre atâtu reu au vrutu, si voru a causă, — prelungă unele apendice la acea corespondentia ce se atinge de Zlag-n'a, — a face si pentru Satele invecinate cuvenitele si dereptele observari, — deci:

In Zlag-n'a oblegatiunea imprumutului de statu — precătu mi sa sfetit — de vre 3000 f. m. c. de nu mai bene — siindu Jude Cnalu recunoscătulu si faimosulu barbatu Jancu Onutiu I. Loginu, Avraamulu romariloru montenii — insă numai cu bogati'a — că sesi poata esecută interesatulu scopu personalu, a mediulocită pentru totu deun'a vendiare totale a acelui tesauru, — cumu, cumu nu? acea D-sea vă sci mai bine — la unu strainu de națiunea noastră, si ânca durere! numai pre diumatate, adeca cu 1900 f. v. a. — apoi cu acea suma că sesi poata estrage si detorie, seu cine mai scie ce? dela unu vasalu alu seu, a cumparatu cas'a acelui'a pentru Cancelari'a Cnale, de care altmintrea, nefiindu asia neincunjurată necesitate atunci totusi per magnum calculum dabea platesce 800—1000 fl. v. a. si eata daru cu acestu modu Jancu Onutiu I. Loginu a pusu monumentu eternu de astrucarea imprumutului de Statu — avearea ne disputaveră a poporului fara ceremonia, fora privirea vulgului.

Aru fin ânca multe resadituri de ale barbatului acestui faimosu, ce tare dorescu esirea din intunecime, le lasu in se silite prin udare, pentru ca acusi acusi, siindu buni lui Ddieu, mai facându-si căte o ingenuchiere, ne va dă ploae de ajunsu, care apoi naturalmente le vă resară spre vederea publică.

Credu ca suntu multi carii se interesă se scie cumu sa redificatu Beseric'a romana ortodoxa din Zlag-n'a, si altele de feliulu acesta? le reservesu in se pentru altadata, cu atâtu mai virtosu, caci credu a si cunoscuta multora fatala si scandalosa Istoria care si a stadi durăsa, atatu numai dicu: ca si aci siindu Curatoru sia cascigata asemene renume, facta loquuntur.

Éca daru oglind'a care pre multi insiela, aratându corpori frumosse si de buna sperantia, ma totusi mōrte; — că se ne convingemu de caracterulu unoru asemene barbati, si că sei scim'u pretiui amesuratu faptelor, ér' nu bogatiei, care reu intrebuintata nu folosiesce nimarui, — apoi ca sei scim'u si destenge dintre mecenati — precum u aparu pentru ca „d'in fapte éru din vorbe se 'nderépta omulu“ — naru folosi putinu candu si barbatii nostrii de litere si culti naru pune atât'a pretiu de margaritariu, si naru face frumosulu asia a mare unoru asemene, precum u prea desu se intempla, caci mai cerbicosi sevoru face, apoi superbă spre mojiciia vă cresce infrosciatu, cu simtibila daună pentru cei de alta purtare. —

Ei, acumu se astemparu arsil'a legumei D. Corespondinte! d'in blidulu de refusu, d'in care si eu me vedému imbiatu a gustă,

In catu sciu in satele invecinate Fenesiu si Presac'a ânca nu'su vendute obligatiunile imprumutului de Statu, ce s'a alesu cu interesele de acolo, fructifica seu se consuma? nu potu serví deocamdata cu deslucire, me temu in se de ce diseiu mai pre urma că s'au si intemplatu, o deslucire lamurita si derépta asteptâmu cu ardore dela notariulu de acumu F. Plaste.

Ce se dicu la Petrosanu avêndu influentia că parocu, — dujmanii in se n'au lipsitu, ba aceia si astadi cugetă totu spre reu si stricare — ânca de vre 3—4 ani cu ocasiunea mai multoru cereri pentru realisarea si completarea scólei locale apoi si pentru platirea detoriei dascalesci pre 3 ani, aruncate pretutindinea la locurile competente si in scrisu, si cu gur'a din parte'mi fara neci unuefuctu, in urma me vediui constrensu a nazui la Sibiu, unde in persona am si asternutu la Inalt'a Locotientia rugarea cuvenita radimata pre convoiréa poporului, — cerându prelungă altele licentia administratiunei intereseloru imprumutului de Statu la efectuirea scopurilor susenarate; deci banii asiă sau si cheltuitu, dar' imprumutulu nu e vendutu, ci cu acela vomu dispune totu pentru scopuri filantropice, seu scolare. — (Vă urm. a)

Pest'a 6 Oct. (Incheere.) La Turci'a e incorporata o parte a Croatiei cu o suma de 160000 de lacuitoru catolici. Serbii s'au luptatu eroicesce in Montenegro si Herțegovina, in se acumu pacea e legatuita.

Acumu dupa amintirea lacuitoriloru carii se tinu de imperiulu turcescu e amintibile poporul osmanicu.

In Turci'a europena abia suntu osmani peste unu milionu, musulmani in se suntu la 3 milioane, propagarile creștinismului cu alcoranulu mahomedanicu nu se combina, si asia pentru a pesarea religiunei, intre creștini sa escatu ura asupr'a turciloru.

Domnirea turciloru in Europa nu s'au facutu prin poporu, pe care era rediematu turculu, ci astă a facut'o rivalita-

tea puterilor celor mari, care i-a insuflat putere; astă la mantuitu de perdere, astă a escutu resbelulu dela Crimeea si a silitu pe vecini se abdica acelui pamentu, pe care se gateau a-lu ingili.

Conveniunea parisiana după resbelulu cremeanu contine doi principii ponderosi:

Intaiul este cumu-ca Turci'a s'a recunoscu de statu europeanu; alu doilea cumu-ca puterile europene asecurăza integritatea Turciei; d'aci urmăza cumu-ca: de oare ce mo-hamedanismulu nu pote corespunde cerintelor civilisarei europene si ni-ce ca va respunde, in launtrulu Turciei trebuie cercutu o astu-felu de resolutiune, carea corespunde cu rezolvarea interesului civilisatiunei europene.

A astă altumintrea astă resolutiune si a o aduce in conexiune cu ideile timpului acumu domnitore nu se poate, nu cumu-va această stramutare se se 'ntempe cu precipitare, si asia se aduca resbelu intre crestini si musulmani, straforma-re trebue se se 'ntempe suptu dominiulu portii, acestu dominiu prin puterea impregiurilor slabindu, mai in urma numai decatu se voru aretă staturi organiseate neaferante, pe care va se le confina comunetatea egale a religiunie, si din sentimentul contineturui se poate desfasură unu statu confederativu, carele posiede centrulu, si de acestă se se tina partile.

Această opiniune e indrumatōre la judecată politica orientale. In tinuturile serbesci au rivalizat iusluitiele russesci, englezesci si franceze, asia si in Montenegro; uniunea Romaniei se tine de politică francesa in contră inriurintiei russilor si a Austriei. Dupa ce Greci'a spre confederaciune se va vedé preparata, Romani'a mai degraba se va uita catra dens'a — decum-va nu va fi prevenita de Serbi'a, — aceste suntu apte spre confederare.

Objetulu discusiunei e inca Constantinopolea. Grecii isi insusiescu pretensiune istorica preste capitala, ce slavonii nu o ar lasă in alte mani fara de catu slavone odata cu capulu; ei, dar Europa e interesata că comerciulu orientale si cheia a doue mari se nu devina in asia mani, care i-ar aduce poprire, si asia dorint'a Catarinei, că Constantinopolea se fia scaunulu ciariloru, mai ca nu s'ar realisă, si e mai siguru, ca după inticlesulu ocidentelui se fia portu liberu, si asia se remana posesiunea lumiei intrégi.

Incătu e realisabile aciastă transitiune graduala? incătu cunoscu aceste popore interesulu seu reciprocu si asia candu se va resolfi cestiunea orientului oare prin rescularea si slăruinti'a după dobândirea independintiei de Turci'a, suditii ei nu se voru perde? Nu se poate decide. Dela expeditiunea crimeana, precum la orientulu meridionale asia si la orientulu nordicu s'an facutu mari stramutari. Rusi'a multu sa opintitu spre continuarea resbelului, care după ce suferi multe scadiaminte, după lovirea dintei fū silita a face legaturi de pace; ciarulu inse nu putu ajunge pacea realizata ca-lu preventi mōrtea, ér tier'a o dadu fiului seu. Dupa legatuint'a pacii, Aleșandru a incetatu cu strangerea cataneloru, ci numai in trei ani aducea astu-felu de ordinaciuni, si asia după organisarea completa a lucrurilor, selavismulu a incetat, in legislatiune se facura modificari, si Poloniei se dadu autonomi'a.

Dupa emancipaciune domnese inca si mai mare chaosu, pentru ca fostii sclavi postescu mai multu, ér unei parti a nobilimei i pare multu si aceea ce s'a intemplatu; Poloni'a independenta inca nu e schimbata, dar inimile suntu domolite.

La primaver'a venitōre s'a otarit ușantare noua, guvernatorulu Poloniei Constantinu graiesce Poloniloru in limb'a loru, prin urmare, da dovada cumu-ca Rusi'a voiesce inpaciuirea cu această naciune.

Semnele care acumu s'arata la nordulu orientalul se insirara si la sudulu Ungariei. Suntu inca momentose si misericordiile germane. Traimur timpuri seriose si in timpuri seriose fiescescare isi organisese odai'a sa. *)

Oradea mare 10 Octombrie 1862.

Cu mare sfiala prindu condeiul a mana, si me intrebă ca oare se dicu cevă au se tacu, caci de voiu grai adeverulu, sciu, ca imi voiu cascigă inimici, éra de voiu tacé me vă mustră simtiulu din luntru, dar fiindu ca adeverulu se poate spune ori unde, me voiu incercă si eu a nu'l retacé.

In lunile de curendu trecute ceteram in multu pretiuitulu nostru „T. Romanu“ o ordinaciune dela Maritulu Consiliu din Bud'a, imparasita venerabileloru Consistorii de religiunea ortodoxa in privinti'a a invatatorilor la scolele populare, de care ordinaciune se bucurase, si invelitorii din Ungaria. Daru bucuria acăstă nu tineu multu,

Amu dori că D. Corespondinte se scrie mai desvoltu si se aléga mai bine articuli.

caci D. protopopi nu vrē sa scie de aceea ordinaciune, dicandu ca ce le pasa loru de ea daca n'au plata pentru osteneal'a loru!!! In Oradea-mare au fostu chiamati toti invatatorii prin unu circulariu protopopescu că pe 2 Septembrie se se arate in persoana in Oradea la impartirea statiunelor, si se si aduca recomandatiune dela poporu si dela preotulu locului, ca lu voiescu, fiindu ca au venit u tempulu asiderii invatatorilor in statiale sale. Oh! perirea ta din tine Israile! dă oare Mari'a Locutientia scie de aceste lucruri scandalose? si ore mai lucra cinevă in trebile scolare, si pana candu vomu fi de capulu nostru fara ocarmuire cuviincioasa pentru scole, ca acumu dacea se mai afla cate o scola numai cu numele in Ungaria si unde amu avutu cate o scola provadita cu cele necesarii, e inlocutu astfelin de invatatoriu care nici idei nare despre crescerea copiiloru. Esempu viu avemu intr'o comunitate lenga Oradea mare cu numele Parhid'a unde se facu docinte unu invaticele de cismasiu, iera cei cu preparandia nu capata niciun postu *) cau'sa eca nau bani. Cu ertaciune semi fia ca nu scriu nici o batjocura nici nu vrē se defaimediu person'a cuivă, ci amu scrisu ce e dreptu si se poate documenta ori candu, adeca: amu aratatu ran'a scoaleloru, de care vedu ca patimesce de multu timpn strigandu cu profetulu Jeremia: Nu este durere ca durere mea. Multe asi mai avé de spusu O. publicu, inse fiane destulu de asta data si atata. ***)

F. Z.

Din Bucovin'a, 1 Octombrie v. (Incheere.)

N'amu disu că vomu aretă cevă despre cochetarea autorului „responsible“ cu catolicismulu, ci numai despre curtenirea unui reprezentante alu catolicismulu; deci nici dejudecamu aceste lucruri aduse aci. Dara o intrebaciune cutezamu a face: deaca unu preotu ortodosu vorbindu asiu catra unu Prelatu rom. catolicu in 8/20 Martiu 1850 face unu complimentu estra-ordinariu Papatului din Rom'a, pacatuesce greu, că totu astufeliu de complimentu face aceluiasi Papatu si in 6/18 Aprile 1862? poate earasi, că să ne „miramu“ numai de unu sfatu alu Dlui autoru alu „responsible“ ce-lu dă Da-lui clerului Bucovinei in anulu 1862, deaca D-lui inca in anulu 1858 figură fatia cu catolicismulu că intendantele si că unu organu legiuistu nu numai alu diecesei acestei'a, ci si alu intregei noastre natiuni si ortodoxii? — Ce mai vrē deci epistol'a Excelentiei Sale a Episcopului nostru din 6/18 Iuliu 1849 catra Patriarhulu din Carlovitii; ce mai vre si clerulu si dieces'a Bucovinei cu „adeverata-le dorintia“ si urgintea-le necesitate de a nu fi sub mitropoli'a serbeasca, ci romanescă, empreuna cu toti romanii din Austria, deaca votului altuia, ce ni lu da in aceasta priviintia nu se da nici o socotintia.

Vedeti, „Bucovina, e o fata jună si modeasta,“ — mirele ei este, si fără se simu sciu tu noi, astufeliu de cu minte si cu socoteala, incătu prin „zaharicale“ de „dorintie“ si alte asemene momeli, o vă duce la „Altariulu“ unde-lu „trage inimă si pentru care se roaga ferbinte“.

Noi amu socioti, că din aceste semtieminte ale autorului si a „dorintielor“ si ale „responsible“ aru fi esplicavere urmatōriile intrebari: 1) de ce se cere dela guvernulu austriacu supremu in „dorintie“ neconditionat mitropolia separata pentru Bucovin'a; 2) de ce se deformeaza in „responsible“ arbitrarmente staruintiele tuturor romanilor din Austria cele altumintere bazate pe asiediamintele si spiretulu celu adevaratul ortodosiei, pentru unu mitropolia separata de cea a Serbilor; 3) de ce prin asertiunea cea falsa din „responsible“ cum ca adeca petitiunele tuturor romanilor din Austria impreuna cu clerulu loru indreptate catra Maiestatea Sa, eara anume ca in petitiunea din 15 Martiu a. c. se scoposesce autorului Antorismului „o mitropolia in Austria pentru sine (sic) si urmasii lui“ *** si o reforma noua, pâna acumu (audi!) inca necunoscuta in beseric'a orientala, o reforma, care să fineze cu nimicirea autoritatii preotiesei si inlocuirea-i prin autoritatea mireneasca, că acesti'a apoi se dispue după placu-le si eu (o, auditii! dar' rizum teneatis!) potestatea archiereasca a cheiloru (bischoflicher Schleßgewalt †) graiu, chiar că la — „Rom'a, si inca in Vaticanu. Ref.) „că in fine“ din „Documintele istorice despre starea politica si ierarchica a romanilor din Transilvania, Vien'a 1850“ — „se vede“ dice autorulu „responsible“ că transilvanenii acumu ambla cu a-

*) Numai asia Domniloru imparatori de posturi invatatoresi, si cultur'a poporului nostru va repune pe diecimii, si ve va blestemă posteritatea.

R.

**) Scrisoarea promisa o acceptam.

R.

***) „De n'asiu sci cine esci“ Dle autoru alu „responsible“ asa socot ca ai co-piēt'o acăstă din „dorintie.“

Ref.

†) „Dificile est satiram non scribere“ vr'o 3,000,000. de romani vrē mitropolia „pentru unu omu si urmasii lui“ si totusi acelu mitropolitu să sia Papa, langa „domnirea mirenilor.“ Si earasi acelu Papa să sia mai cumplit, decat celu din Rom'a.

R.

ceste idei etc.; din aceste scorinturi neresponsavere dicu, nu se stravede oare, că D-lui autorulu „respunsului“ vré, în sirulu din taină, să suspicioneze starintele romanilor pentru una mitropolia, înaintea lumei politice, eara în sirulu alu doilea, înaintea clerului bucovineanu, că asiá apoi se castige din toate partile mai mari simpati pentru „dorintie“ de-câtă pentru „Antorismu“? și în fine, 4) nu e explicaver din epistolă catra Prelatulu rom. catolicu și din vorbă privita a D-sale. D-lui autoru alu „respunsului“ că „soboarele diecesane și provinciale n'au putere decisiva, ci numai consultativa pe langa Archierei și Mitropoliti, carii au putere absolutistica— și de ce Dlui dupa proverbulu „quemcumque sua vota trahunt“ ar' lapada în fundulu Tartarului Antorismulu și toate petitiunile romanilor fundate pe Evangelia, pe doctrinele și spiritul santei ortodosii?

Noi amu atinsu aice pe scurtu unele trăsuri din fișulu ce se trage pe fundulu ițiaturei renumitelor „dorintie“ și a mai renumiverului „respunsu“ la Antorismu, că să veada și să judece publicul ortodoxu alu organului acestui ce jace propria în fundulu acelei ițiaturi. Iara aici ce se „mira“ de Dl. autoru alu „respunsului“ să scruteze mai temeinic, de-si pentru ce potu se se mire.

Nu putem să incheem, fara a mai pomeni inca cevă. Autorulu „respunsului“ la Antorismu și inventatoriulu „Dorintielor“ pseudonime „ale clerului bucovineanu etc.“ promitindusi, precum se pare din toate dela o mitropolia separata pentru Bucovină mai „grase oale egiptiene“ de-câtă dela ună mitropolia pentru toti romanii ortodosi din Austria, se neca-jesce a 'ntrebuintia pentru asertulu seu toate vehiculele si coapte si necoapte, *) chiaru cumu facu, dupa parerea noastră — „rabulistii“. Asiá intre altele multe, nu vroesce Dlui să fia Bucovină sub o mitropolia romana (da sub serbeasca putú ea si pana acumu că o diecesa romaneasca) pentru că eparchiotii ei „suntu in buna jumetate ruteni.“

Afara de acésta, chiaru si rutenii la noi carii ar fi favorindu lui Litvinovici, si simpatisandu cu Coubasiucu, nu afila o buna jumetate a intregei poporaciuni politice din Bucovină, ruteana (vedi si statistică, compusa pe date oficiale a camerei comerciale din Cernauti); apoi noi nu scrimu de numera D-lui in acea buna jumetate, si pe unitii ruteni la factorulu Dei-sale in care nu se poate redima că sa fia Bucovină sub o mitropolia romana separata (ce de face, se 'ncaera cu ambele fetie puternice, de susu) ori numera ortosii ruteni din capulu locului la credintă eventuala, „de unde ne e originea“ si de care credintia, că sa simu, D-lui totu asiá de „ferbinte“ doresce „că si evlaviosii catolici“. **)

Nu scrimu dicu, că sa venim la vorbă noastră cum alcatuesce D-lui acea buna jumetate de ruteni in diecesă ortodoxă din Bucovină, in favoarea carei bune jumetati D-lui vrea o mitropolia separata de serbi si de romanii din Austria. Dara ca pe noi romanii din Bucovină, vorbitori numai romanesce, si romanesce si rutenesce, ori mai multu rutenesce, cam dupa circumstari si din cause incidentale, nu inse reale vré D-lui (domolu dicandu sa ne sacrifice odata cu dreptulu nostru istoricu si naciunalu consideraciunei pentru putinii a devenit ruteni, i lasamu pentru această stăruire, demna de unu omu civilisatu toata onoarea érasa numai D-sale, care onoare, că se o poata apretiu publiculu dupa meritu, amu scoate aice din epistolă mentionata catra respectivulu Prelatu rom. catolicu o recentiune a insusi D-lui „replicatoru“ la Antorismu, asupra rutenilor pribegiti la noi din Galită si de carii ruteni suntu cu buna seama mai multi, de-câtă o buna jumetate numai intre rutenii din Bucovină trecutu piezisi si la religinea ortodoxa, dara bună cuyaintia si circumstarea, ca noi mai buna opiniune avemu de frati ruteni ortodosi din Bucovină, de cumu are Dl. autoru alu „respunsului“ in recensiunea să asupr'a loru, carii suntu veniti din Galită — acésta circumstare dicu, nu ne lasa sa aducemua acea recensiune aice; cu atat'a mai putinu, că-ci scandela nici fara propriă noastră vina, n'amu vrea sa prici-

*) prim care, si mai cu seama cele principali din „dorintie“ lamu puté lesne aduce „ad absurdum“ si iam aretă cu dovezile Dei-sale, ca nu numai in Bucovină, ci si in fia-care satu'sar puté face mitropolia cu 2-3 episcopi onorari. Ref.

**) Pentru care dorintia noia insa, facendu Intendantului nostru obligat'ne „plecaciune“, i concedemus din tota inim'a si deplin'a bucuria, a-si-o cau-tă si astă — pentru sine: poate acolo „greatutea subordinaciei“ nu numai că nu va debui sa o simtiasca nici atata, catu o simtiesce la noi; dara poste va brilea inca si că — Directorul la „colegiul misionar“ din Rom'a, si de-acolo apoi va trimite instructiunile sale pentru „Apostolatul“ din Bucovină, cumu elu mai „cu minte“ si nu cu „sumetia pré mare“ sa ne 'nveia a surfisi si noi Antorismulu cu fundamentele lui. Refer.

nuim nimarui'a, unde nu sierbesce ea principelor, care noi le aparamu numai din datoria.

Noi lasamu dicu opiniunea Dlui recensentu aice nemisicata: inse că să facem totusi o deosebire intre rutenii bucovineni ortodosi, carii au totu dreptulu naciunale in Bucovină fatia cu noi romanii, ce avemu cumu diseramu dreptulu atata naciunale e atu si istoricu, că să deosebim dieu, rutenii acestia de cei ai Dlui P. apoi pre acei din taină, si anume că poporu scimu pre ruteni colonisat in Bucovină de Principii Moldaviei. *) Acesti ruteni insa, nefiindu toti aceia ce vorbescu astadi rutenesce, au si rutenesce pe langa romaneșe, ruteni, nu suntu mai multi, decat a bié a trei'a parte sau mai putini in dieces'a Bucovinei; si acestor'a nu li se facu din punctu de vedere besericescu in Bucovină romaneasca nici candu si nici o stingherire, si totu asiá, nici nu-i vine cuiva la noi in capu, să le faca de-acumu inainte oaresi-care sminteala, cu atat'a dara pote si mai putina teama, că li s'ar face sub mitropolia romaneasca. * *

ГРЕЧИА. Іп зілеле тректе дротвіл електрік не адєзь счиреа, къ дн Місіоні, Акарпапія, Патрас, Еліс ші Месемія арѣ фі извѣкніт тишкърі революціонарі ші къ вѣтіле, каселі ші днкісопіле сънтъ окнатае de soldati. Mai departe къ съ аштептъ о прокієміїне а рецімълі провікопії. — Штіріле din Atina din 22|10 Октом. zik: Ределе Гречії а авдікатъ мі а плекатъ; нъ се штіе днкотро. О штіре din Тріестъ din 25|13 Октом. зіче: чіркълезе Файма, къ рецеле Otto арѣ фі авдікатъ дн Фавоареа Фрателії съ. Маврокордатъ есте премінителе рецімълі провікопії. Бнъ декретъ din 23|11 Окт. алъ рецімълі провікопії din Atina декіаръ дн пътеле попорвлі ші алъ гарніонеї dinactia de denys. — Деспре Маіестъціле гречешті нъ е піч о штіре, се пресыпне, къ еле къльторескъ пе корвета лордъ. — Амадарь креаціонеа конференціе din Londra din 13 Февраріј 1832, регатъл Гречії а днченнатъ de a есиста. Ределе Otto ші попълара лві союзе саў дн-варкатъ дн 10|22 Октом. ші нъ се штіе днкотро аў плекатъ. Мотівеле каре аў denys се рецеле Otto de pe тронъ саў ескатъ днір'о датъ, къчі пътai къ врео кътева zile mai nainte нъ авеа къртеа din Atina піч о пресім'їре decpre ачеста. Мішкъріле дн Гречія нъ саў фъкътъ нъмаі din партеа попорвлі чі ші а гарніонеї, ші де ачеса саў сфършітъ аша de істѣ фъръ върсаре de сънде.

Нотіце Di зерсе.

— Асирра трімітіорівій телеграммі din Герла деспре стръмтареа D. Шіпотарів са днченнатъ черчетареа пепаль.

— Пана dela пічіорвіл лві Гарібанді са обрітітъ атъ de таре, днкъ нъ е таі твлтъ сперандъ се скепе фъръ атпътареа пічіорвіл.

— S. C. релациіне, къ дн чіркълезе Файма, къмъ къ окасівнеа Санкціонърі лецеі пресеі есте de a ce аштепта къ секрітате о ампестіз цепераль пептръ транспресівні de пресь.

— Дела 1-а Ноемвріе еаръші вінѣ оғіциолателе посталі съйт министерівіл de комерцъ.

— Рекрутациінеа пе апвіл 1863 ва днчепе дн 15 Февр. ші се ва фіні къ фінєа лві Мартіе к. п. Нътервіл рекріцілоръ есте 85,000 ші тоате фавореле de пъпъ акъта вор авеа вълоре ші дн апвіл ачеста.

— Локдіїторвіл Мітрополітанъ D. Епіскопъ Машіревіч а мерсъ ла Biena дн кавса воіводинеї ші а конгресъліві национал.

— Контеле Палфі Локдіїторвіл Унгаріе а лъят парте ла doe конференціе, каре саў дніст дн Капчеларія үнгвресь дн пресенціа тіністравії Kont. Естерхазі ші каре a дсрятъ dela 12 бре пъпъ ла 5 днпъ амеzi, ші апої dela 8 бре сеара пъпъ ла 12 пъптеа. Mai nainte de конференціе аў автв' атв' Domni адиенціе ла Maiestatea Ca. Саў афлатъ totă atv'chi mai твлці Коміці свірети дн Biena інвітациі de капчеларіві. Се лъкъ прекът се зіче, деспре конкіемареа діеті. Конкіемареа се ва фаче ла тоатъ днчътілареа пе база алев'кірії позе.

— Maiestatea Ca а аплацідатъ ші пептръ греко-католіч дн Apdealъ він Консіліарів de скобе.

*) Vedi s. e. uricele mosiei dintre Prutu si Nistru Verencianc'a, prin care uricele Principele Cantacuzino colonisă acea mosia cu ruteni galitieni. Pre acesti insa si asemenii nostri ruteni, nu si scimu de asiá, cum i descrie pre toti rutenii, pribegiti la noi din Galită. Ref.